

Univerzita Palackého
v Olomouci

Mediální vzdělávání

Modelové hodiny a dobrá praxe

Mgr. et Mgr. Ondřej Filipec, Ph.D.

Katedra politologie a spol. věd

ondrej.filipec@upol.cz

On-line, 2. 11. 2022

Metodická poznámka

- Modelové hodiny tematicky představují velmi stručný výsek z problematiky mediálního vzdělávání, je tedy žádoucí obsah aktualizovat, doplňovat a rozšiřovat.
- Obsahově jsou hodiny koncipovány na 45 minut výuky.
- Značná část aktivit v hodinách spočívá ve skupinové práci, přičemž role vyučujícího je převážně moderační.
- S obsahem je možno flexibilně pracovat a volně s ním nakládat. Jednotlivé hodiny je vždy vhodné přizpůsobit cílovému publiku.
- Domácí úkoly zpravidla rozvíjí témata a mohou být součástí hodnocení studentů.

Vybrané problémy mediálního vzdělávání v ČR

- Průřezové téma a nízká alokace hodin
- Neatraktivní styl výuky (frontál?)
- Politizace tématu (proevropská, sluníčkářská, marxistická propaganda)
- Absence odborníků ve výuce (a extrémní případy kdy vyučující je sám součástí problému), nutnost neustálého vzdělávání
- Neaktuálnost materiálů

Témata

- Historie médií/žurnalistiky/reklamy...
- Financování médií a podmínky ve kterých média fungují
- Reklama: formy, psychologie, marketing
- Mediální efekty a funkce médií
- Škodlivý obsah (např. násilí, porno, dezinformace)
- Svoboda a hranice médií, regulace, veřejnoprávní média
- Role médií v demokracii vs. autoritářské nebo totalitní režimy
- Média jako zbraň, média ve válce
- Data a jejich prezentace v médiích
- Mediální žánry a struktura novinářského sdělení
- Lži, pomluvy a chyby: ochrana proti nim (novinářská etika)
- Internet jako médium (vč. podvodů a rizikového chování)
- Média a radikalizace
- ...

Univerzita Palackého
v Olomouci

1. Média v demokracii

Jízdní řád

- 3 minuty: rozdělení do skupin, cca po čtyřech a přidělení citátů
- 5 minut: debata ve skupině nad citáty, ideálně prvně každý sám, pak společně
- 10 minut: prezentace názorů a debata o nich
- 5 minut: práce ve skupině, jaká je role médií v demokracii
- 10 minut: prezentování role médií v demokracii + uvedení příkladu
- 10 minut: jak je to v nedemokratických režimech?
- 2 minuty: dovysvětlení pojmů
- Pokud zbyde čas, tak „Jak to bylo v Československu“

Souhlasíte s uvedenými citáty? Proč?

- „*Demokracie žije z pestrosti médií*“ **Ulrich Fischer**
- „*Ten kdo kontroluje média, kontroluje mysl veřejnosti*“ **Noam Chomsky**
- „*Média jsou nejmocnější entita na světě: mají moc udělat nevinného člověka vinným a vinného nevinným*“ **Malcolm X**
- „*Dnešní média jsou jako hlídací pes, který si zvykl na zloděje*“ **Ron Dart**
- „*Síla Vašich sociálních médií je předurčena silou obsahu sdělení*“ **Haroon Rashid**
- „*Žurnalistika je jako divadlo, které se odehrává v televizi*“ **Thomas Griffith**
- „*Média jsou hlídacím psem demokracie, jsou čtvrtou mocí ve státě*“ **Edmund Burke (pravděpodobně)**
- „*I demokracie musí mít svá tajemství, která mají být médiím a veřejnosti skryta*“ **Autor neznámý**

Univerzita Palackého
v Olomouci

Média a demokracie

Role médií v demokracii	Příklad
Informují, co se děje	Zprávy, Události, Události a komentáře
Poukazují na hrozby	Hlavní zprávy (CNN Prima news)
Pomáhají odhalovat zločin, korupci	Na stopě, Reportéři ČT
Pomáhají formulovat názor na politiku	Otázky Václava Moravce, Jaromír Soukup na Barrandově
Vzdělávají o různých věcech	Hyde Park, Prima zoom, Discovery, podcasty
Dávají prostor pro reklamu a doporučují, co si koupit	Teleshopping s Horstem Fuchsem
Podporují sebeprezentaci	Tik tok, Instagram, Facebook, Twitter
Volné šíření myšlenek (někdy i blbostí)	Blogy, Tik tok, Ask
...	

Univerzita Palackého
v Olomouci

Jak se liší žurnalistika v demokracii a nedemokratických režimech?

Role médií v demokracii	Nedemokratický režim
Informují, co se děje	Cenzura , neřeknou vše
Poukazují na hrozby	Můžou být vymyšlené , nebo ukazují hlavně úspěchy režimu
Pomáhají odhalovat zločin, korupci	Lidé mohou být i nevinní, neinformují o zločinu mocných, žurnalistika není objektivní a investigativní
Pomáhají formulovat názor na politiku	Politická debata je omezena nebo vůbec
Vzdělávají diváky o různých věcech	Propaganda nebo „neškodné“ věci
Dávají prostor pro reklamu a doporučují, co si koupit	Záleží na povaze režimu (Bělorusko vs. Severní Korea)
Podporují sebereprezentaci	Je to hlídané , může být problém
Volné šíření myšlenek (někdy i blbostí)	Je to hlídané, může být problém
...	

A jak to bylo v Československu?

- Roku 1948 byla zřízena Kulturní rada a jejím úkolem bylo „*projednávat všechny zásadní otázky v oboru ideologie a kultury*“
...
- Od roku 1950
 - „*Posláním tisku je napomáhat budovatelskému úsilí československého lidu a jeho boji za mír a spolupracovat na jeho výchově k socialismu*“
 - Média nesmí být soukromá
 - Vydávání a rozšiřování časopisů řídilo Ministerstvo informací a osvěty
- Po roce 1968 (konec Pražského jara)
 - Přísnější cenzura a čistky mezi novináři (jen rozhlas opustilo 800 lidí)
 - Vše kontroluje Úřad pro tiskový dozor, ale i silná autocenzura
 - Viz. např. https://www.youtube.com/watch?v=Y_Ot2vvCAt0 (12 min.)

Univerzita Palackého
v Olomouci

Domácí úkol

- Kdo jsou/byli tito lidé a jak podle Vás ovlivnili žurnalistiku?
 - Anna Politkovská
 - Ján Kuciak
 - Džamál Chášukdží
 - Eliot Higgins
 - Jessica Aro
 - Erik Tabery
 - Václav Moravec
 - Jaroslav Kmenta
 - Daniel Stach
 - Jindřich Šídlo
 - ...

Univerzita Palackého
v Olomouci

Děkuji za pozornost!

Mgr. et Mgr. Ondřej Filipec, Ph.D.

Katedra politologie a spol. věd

ondrej.filipec@upol.cz